

Inspektion af Statsfængslet Midtjylland,
Fængslet Kærshovedgård
den 12. oktober 2011

OPFØLGNING

Dok.nr. 12/00346-13/PH

Indholdsfortegnelse

Ad 3.6. Udearealer.....	3
Ad 4.1. Arbejde	4
Ad 4.2. Undervisning	5
Ad 4.3. Anden godkendt aktivitet.....	5
Ad 5. Fritid.....	6
Ad 8.5. Kompetence	8
Opfølgning	11
Underretning	11

Den 17. september 2012 afgav jeg en endelig rapport om Folketingets Ombudsmands inspektion af Statsfængslet Midtjylland, Fængslet Kærshovedgård, den 12. oktober 2011. I rapporten bad jeg om oplysninger mv. om nærmere angivne forhold.

I den anledning har jeg fra Direktoratet for Kriminalforsorgen modtaget en udtalelse af 18. december 2012 med bilag, herunder en udtalelse af 26. oktober 2012 fra Statsfængslet Midtjylland, Fængslet Kærshovedgård.

Jeg skal herefter meddele følgende:

Ad 3.6. Udearealer

Fængslet havde i 2011 fået anlagt et udendørs fitnessområde. Dette område var ikke omtalt i fængslets husorden, da den var fra april 2008. Det var heller ikke omtalt i bestemmelser, som fængslet havde fastsat den 27. juni 2011 om de indsattes færdsel i fængslet. Jeg gik ud fra, at fitnessområdet ikke hørte ind under "fritidsområderne, det vil sige inden for de rød/hvide skilte" (eller "en af de plæner, der hører til afdelingerne"), som de indsatte ifølge husordenen frit kan benytte i fritiden, og at de indsatte således ikke havde fri adgang hertil i fritiden. Hvis denne antagelse var forkert, bad jeg fængslet om at oplyse det, og jeg bad i så fald om også at få oplyst, hvordan det sikres, at de indsatte får en vejledning i brugen af træningsredskaberne, inden de benytter dem.

Jeg anbefalede samtidig fængslet at opdatere husordenen med oplysning om adgangen til dette areal.

Fængslet har oplyst, at der i forbindelse med en igangværende revision af fængslets husorden – og interne bestemmelser – der forventedes færdiggjort inden udgangen af 2012, ville blive medtaget oplysninger om adgangen til arealet med udendørs fitnessmaskiner.

Fængslet har videre oplyst, at det nye udendørs fitnessområde har og fortsat vil have samme status som fængslets øvrige fritidsområder, hvilket vil sige, at tilbuddet frit kan

benyttes af de indsatte i fritiden. Dette er i øvrigt meddelt ved opslag på de enkelte afdelinger.

Endelig har fængslet oplyst, at der efter inspektionen i oktober 2011 på alle de uden-dørs fitnessmaskiner er opsat en brugervejledning, der er leveret af leverandøren af maskinerne.

Direktoratet har henholdt sig til hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad 4.1. Arbejde

I 2011 var fængslet på forsøgsbasis begyndt at dyrke økologiske grøntsager. Fængslet håbede, at fængslet på sigt kunne komme til at forsyne produktionskøkkenerne i kriminalforsorgen med økologisk grønt, så kriminalforsorgen kan blive selvforsynende på dette område.

Jeg bad om at få oplyst, hvordan det gik med forsøget.

Fængslet har oplyst, at forsøget foregår på præcis samme præmisser som på tidspunktet for ombudsmandens inspektion.

Fængslet har videre oplyst, at forsøget generelt har været en succes med stort engagement fra både indsatte og ansatte, og at kvaliteten af de dyrkede grøntsager har været høj. Fængslet har på den baggrund modtaget ros fra såvel andre fængsler som fra direktoratet. Fængslet har været i dialog med direktoratet om de økonomiske muligheder, og det er indtil videre aftalt, at projektet skal gøres permanent i 2013, hvor der vil være de nødvendige ressourcer til at dække omkostningerne til etablering.

Endelig har fængslet oplyst, at projektets omfang i opstartsfasen ikke er endelig fastlagt, men at det forventes at starte i første halvår af 2013.

Direktoratet har oplyst, at der i 2013 er afsat midler til ombygning af eksisterende kartoffellager og indkøb af et sorterings- og skrælle anlæg. Direktoratet har i øvrigt henholdt sig til fængslets udtalelse.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad 4.2. Undervisning

Fordi fængslet kun modtager korttidsafsonere og har en hyppig udskiftning af indsatte, har fængslet ingen undervisningstilbud, men der var indrettet bl.a. undervisningslokaler i lokaler, der tidligere var ottemands-stuer. Jeg bad om at få oplyst, hvad disse undervisningslokaler benyttes til.

Fængslet har oplyst, at lokalerne anvendes dels til undervisning i programmet Anger Management, dels af Kosmos-projektet til forskellige formål, bl.a. spinning.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad 4.3. Anden godkendt aktivitet

Under inspektionen blev det oplyst, at der kommer en misbrugskonsulent i fængslet. Ifølge fængslets husorden kommer misbrugskonsulenten ("stofbehandlere") en gang om ugen. Behandling mod stofmisbrug i fængslet varetages af Blå Kors og omfatter tilbud om individuel samtalerapi to gange om ugen og fysisk aktivitet.

Jeg bad om at få nærmere oplysninger om, hvordan ordningen med behandling mod stofmisbrug er tilrettelagt i fængslet, og hvilke erfaringer fængslet indtil videre havde med denne ordning.

Direktoratet har gengivet følgende oplysninger fra fængslet, som direktoratet har henholdt sig til:

"Statsfængslet har oplyst, at straffuldbyrdelseslovens § 45 a blev ændret pr. 1. juni 2011, således at alle indsatte har ret til vederlagsfri behandling mod stofmisbrug, medmindre vedkommende ikke skønnes egnet og motiveret til behandling. Statsfængslet blev i den forbindelse tilført 1 ekstra årsværk til hash- og substitutionsbehandling og kokainbehandling. Det er den samme udbyder, 'Blå Kors', der står for såvel alkohol-, hash- og substitutionsbehandling og kokainbehandling på Kærshovedgård.

Der er nogle særlige udfordringer forbundet med misbrugsbehandling i forhold til afsonere med meget korte domme. De indsatte skal så hurtigt som muligt have information om behandlingsmulighederne, og det er begrænset, hvor meget man kan nå i løbet af afsoningen.

Der afholdes en indsættelsessamtale med de indsatte i løbet af den første dag efter indsættelsen. Det er en fængselsbetjent, der forestår denne. I den forbindelse spørges alle indsatte til evt. misbrug og til ønsket om behandling, ligesom der orienteres om behandlingsmulighederne. Tilkendegiver den indsatte, at han ønsker behandling, henvises han til misbrugsbehandlere.

Alle indsatte modtager desuden generel information om behandlingsmulighederne i løbet af den første hele hverdag, de er på fængslet. Der er daglige møder mandag til fredag omkring placering/fordeling af nye indsatte på fængslets arbejdspladser, og ved samme lejlighed orienterer en medarbejder fra 'Blå Kors' om behandlingstilbuddene i fængslet.

Fængslet sikrer herved, at alle indsatte får den fornødne information om fængslets behandlingstilbud så hurtigt som muligt efter indsættelsen.

Den egentlige behandling for misbrug af euforiserende stoffer foregår herefter som individuelle samtaler, da de indsattes korte afsoning betyder, at det er vanskeligt at etablere egentlige gruppeforløb. Der køres nogle gruppeforløb med metoden mindfulness. Metoden kan ikke betragtes som decideret misbrugsbehandling, men behandlere oplever, at metoden for visse misbrugere har en positiv virkning i forhold til motivation til egentlig misbrugsbehandling. Grundet de korte afsoningsforløb er det primære mål at motivere de indsatte til fortsat behandling i kommunalt regi efter løsladelsen.

Fængslet medvirker til at sikre, at de nødvendige aftaler med handlekommunen er indgået med henblik derpå. Opgaven er mere omfattende end først antaget, da der ofte er en række praktiske problemer forbundet hermed. Denne opgave påhviler fængslets socialrådgiver. Fængslet har den 1. januar 2012 ansat en socialrådgiver, som er fast tilknyttet Kærshovedgård.”

Jeg har noteret mig det oplyste, herunder om ansættelsen pr. 1. januar 2012 af en socialrådgiver med fast tilknytning til fængslet.

Ad 5. Fritid

Ledelsen oplyste under inspektionen, at fængslets motionsrum var lukket helt ned på grund af problemer med hævværk i rummet. Der var planer om at indrette et nyt moti-

onsrum i det nedlagte centralkøkken, og fængslet regnede med, at det ville ske indenfor ca. 1 år.

Jeg bad fængslet om at underrette mig, hvis der skete ændringer i fængslets planer med hensyn til indretning af det nye motionsrum, herunder tidsplanen for gennemførelsen heraf.

Jeg tilføjede, at ombudsmanden forstod det oplyste under inspektionen om, at fængslets motionsrum var lukket "helt ned", sådan, at der var tale om en midlertidig nedlukning. Hvis det var forkert forstået, bad jeg om oplysning herom.

Fængslet har oplyst, at det gamle motionsrum er lukket, dels på grund af hærværk, dels på grund af at fitnessmaskinerne var udtjente og utidssvarende. Den 1. oktober 2012 er der åbnet et nyt og moderne styrketræningscenter i fængslets gamle køkken i kælderens under hovedbygningen. Dette center har fast åbningstid for alle indsatte 3 dage om ugen af 3 timers varighed. Derudover kan centeret benyttes på andre tidspunkter efter aftale med afdelingspersonalet. Centeret benyttes desuden af de indsatte i Kosmos-projektet som en del af deres fysiske aktiviteter.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Kosmos-holdet tager jævnligt på ture ud af huset.

Jeg bad fængslet om at oplyse, om der også stadig arrangeres ture ud af fængslet for de øvrige indsatte, f.eks. til svømmehallen, som det ved ombudsmandens sidste inspektion af fængslet blev oplyst, at der blev.

Fængslet har oplyst, at der for indsatte, som ikke er en del af Kosmos, arrangeres udflugter ud af huset i begrænset omfang. Udflugterne består typisk af fisketure ved den lokale fiskesø og gåture i skovområdet i tilknytning til fængslet.

Der arrangeres ikke længere udflugter til f.eks. svømmehal, superligafodbold m.m., som det tidligere var tilfældet. Dette blev stoppet for flere år siden. Ture i svømmehallen blev stoppet, fordi det blev opdaget, at nogle indsatte havde begået tyveri i forbindelse med et besøg i svømmehallen. For så vidt angår fodbold- og håndboldkampe var det ikke muligt at holde tilstrækkeligt opsyn med de indsatte på grund af de store

folkemængder ved sådanne begivenheder, ligesom det var vanskeligt at kontrollere, at de indsatte ikke indtog alkohol.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad 8.5. Kompetence

Kompetencen til at træffe beslutning om udelukkelse fra fællesskab ligger hos institutionens leder eller den, der bemyndiges dertil, jf. straffuldbyrdelseslovens § 63, stk. 1.

Blandt de regler, som jeg modtog fra fængslet forud for inspektionen, var der ikke regler om kompetencen til at træffe beslutning om (bl.a.) udelukkelse fra fællesskab.

I pkt. 10 i Direktoratet for Kriminalforsorgens vejledning nr. 11991 af 29. juni 2001 om adgang til intern delegation i kriminalforsorgens institutioner (delegationsvejledningen) er det nævnt, at de lokale kompetenceforhold og arbejdsgange bør være fastsat udtrykkeligt i lokale regler i de tilfælde, hvor kompetencen er henlagt til institutionens leder eller den, der bemyndiges dertil.

I sagen om inspektionen af Statsfængslet Midtjylland, Fængslet ved Nr. Snede, den 11. oktober 2011 bad jeg om at få oplyst, om der er fastsat sådanne interne regler for så vidt angår anbringelse i observationscelle, der også er reguleret i bekendtgørelsen om udelukkelse af indsatte fra fællesskab.

Medmindre det fremgik af fængslets svar på denne anmodning, bad jeg om at få oplyst, om der var fastsat sådanne interne kompetenceregler for så vidt angår udelukkelse fra fællesskab efter straffuldbyrdelseslovens § 63. Hvis det var tilfældet, bad jeg om en kopi heraf.

Fængslet har oplyst, at der er fastsat interne kompetenceregler for så vidt angår udelukkelse fra fællesskab efter straffuldbyrdelseslovens § 63 i en intern regelsamling "Bestemmelser for personalet om udelukkelse fra fællesskab", som fængslet samtidig har vedlagt. Fængslet er opmærksom på, at de interne regler ikke er opdateret for så vidt angår ændringerne pr. 1. april 2012 i bekendtgørelsen om udelukkelse fra fællesskab. Fængslet vil sørge for, at reglerne bliver opdateret.

Fængslet har desuden oplyst, at det fremgår af de interne bestemmelser, at afgørelse om udelukkelse fra fællesskab skal træffes af afdelingslederen eller dennes stedfortræder/vagthavende. Hvis forholdene i det enkelte tilfælde ikke tillader, at man afventer bestemmelse fra en kompetent person, træffes bestemmelsen af den tilstedeværende funktionær, der derefter så hurtigt som muligt skal underrette lederen.

Fængslet har efterfølgende indsendt et skema til brug for personalet ved udelukkelse fra fællesskab. Direktoratet har vedlagt dette skema.

Direktoratet har henholdt sig til det, som fængslet har oplyst, herunder oplysningen om, at reglerne vil blive opdateret som følge af den seneste lovændring mv. pr. 1. april 2012.

Jeg har noteret mig, at Statsfængslet Midtjylland har fastsat fælles bestemmelser for Fængslet ved Nr. Snede og Fængslet Kærshovedgård om udelukkelse fra fællesskab, hvori der også er bestemmelser om, hvem der har kompetencen til at beslutte udelukkelse fra fællesskab. Da det også af de interne regler skal fremgå, hvem der har kompetence til at træffe beslutning om ophør af udelukkelse fra fællesskab, går jeg ud fra, at fængslet vil udbygge bestemmelserne med oplysning herom.

Når et sagsområde er uddelegeret, bør institutionens leder inddrages under behandlingen af en konkret sag, hvis den giver anledning til tvivl, jf. pkt. 7 i delegationsvejledningen.

De lokale regler bør ifølge denne vejledning også indeholde nogle arbejdsgange, der gør det muligt for institutionens leder effektivt at udøve sine styrings- og instruktionsbeføjelser. I forbindelse med opfølgning på inspektion af Anstalten ved Herstedvester i 2005 har Direktoratet for Kriminalforsorgen bl.a. oplyst, at institutionens leder bør føre et løbende tilsyn med området, f.eks. i form af stikprøvevis gennemgang af sagerne.

Medmindre det fremgik af interne kompetenceregler eller svaret i sagen om Fængslet ved Nr. Snede, bad jeg fængslet om at oplyse, hvordan inspektionen fører tilsyn med området for (bl.a.) udelukkelse fra fællesskab i Fængslet Kærshovedgård.

Fængslet har telefonisk over for direktoratet oplyst, at tilsyn med området føres dels via daglig dialog om afgørelser om udelukkelse fra fællesskab, dels via bagvagsordningen, dels via konkrete klagesager, og endelig via den systematiske kontrol med ugenotaterne i sagerne om udelukkelse fra fællesskab, der skal godkendes af institu-

tionens leder eller den, han bemyndiger dertil, jf. § 9, stk. 3, i den nugældende bekendtgørelse om udelukkelse fra fællesskab (bekendtgørelse nr. 283 af 26. marts 2012 om udelukkelse af indsatte fra fællesskab, herunder anbringelse i observationscelle m.v., i fængsler og arresthuse).

Efter den nævnte bestemmelse kan kompetencen til at godkende ugenotater ikke delegeres fra lederen af institutionen til andre end vicefængselsinspektør, økonomichef eller vicearrestinspektør.

Direktoratet har gengivet fængslets oplysninger og har herefter anført følgende:

”Direktoratet har hertil bemærket, at inspektionen ikke nødvendigvis vil blive bekendt med udelukkelse fra fællesskab, hvor personalet udtager den indsatte, inden der er gået en uge, og direktoratet har i den forbindelse telefonisk den 30. november 2012 spurgt fængslet, om man har gjort sig nogen overvejelser omkring kontrollen med disse korterevarende udelukkelse.

Vicefængselsinspektøren har oplyst, at hun og fængselsinspektøren er på Fængslet Kærshovedgård i alt mindst 2 dage om ugen. Hun har oplyst, at begge i den forbindelse deltager i morgenmøder, hvor der er rapportgennemgang, at de samarbejder tæt med overvagtimestrene, og at de i øvrigt oplever, at de tit bliver spurgt til råds og på den måde inddrages i mange sager.

Vicefængselsinspektøren har yderligere oplyst, at ombudsmanden forud for inspektionen bad om at modtage de seneste 10 afgørelser, som var truffet om udelukkelse fra fællesskab forud for varslingen af inspektionen, og at man i den forbindelse afleverede rapporter helt tilbage fra 2009, hvilket illustrerer, at der ikke træffes mange afgørelser om udelukkelse fra fællesskab i Fængslet Kærshovedgård.

Under henvisning til ovenstående har vicefængselsinspektøren oplyst, at man har overvejet kontrollen med afgørelserne, men at man, fordi ledelsen er så tæt på sagerne som oplyst ovenfor, og fordi der er så få sager, ikke finder det fornødent at opstille kontrolforanstaltninger af mere systematisk karakter.”

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Opfølgning

Jeg betragter herefter sagen om inspektionen af Statsfængslet Midtjylland, Fængslet Kærshovedgård, som afsluttet.

Underretning

Denne rapport sendes til Statsfængslet Midtjylland, Fængslet Kærshovedgård, Direktoratet for Kriminalforsorgen og de indsatte i fængslet.

København, den 29-07-2013

Jørgen Steen Sørensen